

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1936.

Andra kammaren.

Nr 1.

I enlighet med § 49 regeringsformen och § 2 riksdagsordningen sammanträdde andra kammaren till lagtima möte här i huvudstaden i den uti riksdagens hus för kammaren anordnade samlingslokalen

Fredagen den 10 januari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Sammanträdet öppnades av representanten för Göteborgs och Bohus län herr **Andersson** i Grimbo såsom den ledamot, vilken bevisat de flesta riksdagar, med följande ord: Ärade riksdagsledamöter! Enligt grundlagen tillkommer det mig att först taga till orda. Jag ber därför att få hälsa eder samtliga välkomna till årets riksdagsarbete.

Av alla de frågor, som nu förestå oss här, tänker man ju närmast på dem, som äro de största och mest betydande, och då är det allas uppfattning, att denna gång är det försvarsfrågan, som är den mest dominerande. Denna fråga har alltid räknats till de mest betydande för vårt land. Men andra gånger, då den varit före under min riksdagstid, har den legat till på annat sätt än den nu gör, då den mera fått anses utgöra en politisk fråga. Det är min uppfattning, att nu äro så gott som alla partier eniga därom, att något bör göras i detta fall. Och är det så, att vi alla ha den uppfattningen, att vi böra göra vad som göras kan för att få det bästa möjliga försvarsväsen, är icke så litet vunnet redan därigenom. Därför få vi hoppas, att vi skola få en lycklig lösning av försvarsfrågan detta år.

Sedan är det affärslivet, näringslivet. Det tyckes ha utvecklats gynnsamt under det år som gått.

Så ha vi alla s. k. regleringar, som vidtagits för jordbrukets del. Det är ju många, som ansett, att dessa regleringar varit onödiga och egendomliga, men de ha dock varit nödvändiga och påkallade, därför att nästan alla andra länder vidtagit åtgärder i det avseendet.

Sedan ha vi det nuvarande världsläget, och det kunna vi icke göra någonting annat åt än att följa med detsamma och på bästa sätt anpassa oss efter de förändringar, som möjligen kunna uppkomma, om det är så, att något kan vara av betydelse för vårt land.

Nationernas förbund, som så mången världen runt i mer än 10 år satt så stora förhoppningar till, tyckes ej kunna tåla en verklig påfrestning. Huruvida detta förbund snart nog endast kommer att tillhöra historien eller skall kunna fungera på något sätt i fortsättningen, det vågar jag icke uttala mig om. Men alla torde vi beklaga, att den stora tanke, som utgjorde förbundets grundläggande idé, i så fall icke visat sig vara bärande.

Med önskan om Guds välsignelse över Konung och fosterland samt riksdagen och dess arbete förklarar jag härmed detta sammanträde öppnat.

§ 2.

Herr ordföranden tillkännagav, att han anmodat undertecknade att föra protokollet, till dess sekreterare hunnit utses, ävensom att kanslibiträden och vaktbetjäning blivit till erforderligt antal av honom för tillfället antagna; och blevo på framställd proposition dessa åtgärder av kammaren godkända.

§ 3.

Upplästes följande till kammaren ankomna protokoll angående den i § 32 riksdagsordningen föreskrivna fullmaktsgranskningen:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 7 januari 1936.

I anledning av stadgandet i § 32 riksdagsordningen hade statsrådet och chefen för justitiedepartementet anmodat tre bland de av riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att närvara vid den granskning av riksdagsmannafullmakter, som skulle inför departementschefen företagas innan årets lagtima riksdag sammanträdde; och infunno sig nu av fullmäktige i riksbanken herrar A. Amnér, V. Larsson och S. Stendahl samt av fullmäktige i riksgäldskontoret herrar K. Hildebrand, E. Hallin och A. Anderson.

Till justitiedepartementet hade insänts fullmakter för åtta personer, vilka vid nya röstsammanräkningar blivit utsedda såsom ledamöter av riksdagens andra kammare i stället för avgångna ledamöter av samma kammare.

Vid granskning av fullmakterna framställdes icke någon anmärkning mot desamma.

Protokoll över granskningen jämte förteckning å de granskade fullmakterna skulle tillika med dessa överlämnas till andra kammaren.

I ämbetet:

G. A. Eriksson.

Den i protokollet omförmälda förteckningen var av följande lydelse:

Förteckning å ledamöter av riksdagens andra kammare enligt fullmakter, granskade inför chefen för justitiedepartementet den 7 januari 1936.

Stockholms stad.

1. Professorn Nils Henrik Åke Hassler.

Stockholms län.

2. Folkskolläraren Johannes Back i Solna.

Kalmar län.

3. Lantarbetaren Gustaf Engelbert Holm i Falsterbo bruk.
4. Lantbrukaren Arvid Jonsson i Skedsbygd.

Blekinge län.

5. Lantbrukaren Edvard Petersson i Eringsboda.

Skaraborgs län.

6. Folkskolläraren Nils Walter Sundström i Skövde.
7. Lantbrukaren Adolf Norell i Jonsgården.

Värmlands län.

8. Förre landstingsmannen Anders Pihlström i Värmlands Dalby.

Vidare upplästes nedanintagna till kammaren jämväl inkomna protokoll:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 9 januari 1936.

Till justitiedepartementet hade från länsstyrelsen i Värmlands län insänts en den 8 januari 1936 dagtecknad riksdagsmannafullmakt av innehåll, att, sedan förre landstingsmannen Anders Pihlström i Värmlands Dalby blivit utsedd till ledamot av riksdagens andra kammare för Värmlands läns valkrets för tiden till den 1 januari 1937, men denna plats blivit ledig, vid förrättning enligt 87 § av lagen om val till riksdagen snickeriarbetaren Kalixtus Nordström i Karlstad blivit utsedd att inträda såsom ledamot av nämnda kammare för tiden till den 1 januari 1937.

Vid granskning av fullmakten, som företogs inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, framställdes mot fullmakten icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte den granskade fullmakten överlämnas till andra kammaren.

I ämbetet:

G. A. Eriksson.

Vid detta protokoll var fogad den däri omförmälda fullmakten för snickeriarbetaren Kalixtus Nordström i Karlstad att vara ledamot av riksdagens andra kammare för tiden till den 1 januari 1937.

§ 4.

Företogs upprop av kammarens ledamöter, varvid herrar Engberg, Ryberg, Petersson i Lerbäcksbyn och Olsson i Rödningsberg befunnos frånvarande till följd av sjukdom, varom inkommit läkarbetyg, som upplästes, ävensom herr Cruse, som i skrivelse till kammaren anhållit om ledighet från riksdagsgöromålen t. o. m. den 16 januari på grund av resa.

§ 5.

Anställdes val av talman i kammaren; och befanns efter valets utgång hava till talman blivit utsedd herr Sävström med 218 röster.

§ 6.

Vidare företogs val av förste vice talman; och utsågs därvid herr Magnusson i Tumhult med 156 röster.

§ 7.

Vid härpå anställt val av andre vice talman blev därtill utsedd herr Jeppsson med 115 röster.

§ 8.

Alderspresidenten överlämnade ordförandeklubban till herr **talmannen**, varefter denne hälsade kammaren med följande ord: Herr ålderspresident! Mina damer och herrar! Då jag nu ånyo fått mottaga uppdraget att leda kammarens förhandlingar, får jag å såväl egna som vice talmännens vägnar uttala vårt tack för det givna förtroendet.

Sedan vi sist voro samlade, har ledamoten av denna kammare Anders Norsell avgått med döden. Genom sin verksamhet i riksdagen gjorde han sig väl känd och aktad. I såväl sin hemstad som det län, han representerade, åtnjöt Norsell ett stadgat anseende för sin redbarhet och pålitlighet. Med tacksamhet skola vi minnas hans gärning.

Vid detta riksmöte väntas många stora och viktiga förslag bli föremål för vår prövning och vårt avgörande. Särskilt frågan om försvarets ordnande är av största betydelse. Vi få således bereda oss på en både arbetsfylld och ansvarskrävande riksdag.

Beträffande vår inrikespolitik och sättet för samhällsarbetets rätta bedrivande, så är det självfallet, att det i denna församling råder olika meningar. Jag vill dock erinra om att de betydelsefulla resultat, som under senaste riksdagar vunnits, ha åstadkommits genom samförstånd och samarbete. Det manar oss till att även i fortsättningen bedriva vår folkliga politik i samarbetets tecken. Därigenom ökas utsikterna att under arbetets gång finna framkomliga vägar.

§ 9.

Upplästes ånyo samt lades till handlingarna de i § 4 här ovan omnämnda sjukbetygen, vilka voro av följande lydelse:

Ledamoten av riksdagens andra kammare, statsrådet Arthur Engberg, är på grund av bronchitis oförmögen att närvara vid dagens sammanträde, vilket härmed på heder och samvete intygas.

Stockholm den 10 januari 1936.

G. Ivarsson Pauli,
leg. läkare.

Att riksdagsman K. A. Ryberg, Dalum, på grund av sjukdom (blodpropp) är oförmögen att delta i riksdagsarbetet för minst 5 veckor framåt intygas härmed på heder och samvete.

Ulricehamn den 7 januari 1936.

E. R. V. Ericsson,
leg. läk.

Att riksdagsman Anders Birger Petersson, född d. $\frac{7}{11}$ 1885, som sedan den 3 jan. 1936 här behandlas för hjärtsjukdom, för närvarande och tills vidare är arbetsoförmögen, intygas.

Stockholm den 9 januari 1936.

Folke Lindstedt,
överläkare.

Härmed intygas att riksdagsmannen Nils Olsson från Rödningsberg tills vidare på grund av sjukdom är förhindrad närvara vid riksdagen.

Östersund den 7 januari 1936.

Emmy Gustafsson,
leg. läkare.

I anledning av därom uti ingiven skrivelse gjord framställning beviljades, på grund av sålunda styrkt sjukdom, herr Ryberg ledighet från riksdagsgöromålen t. o. m. den 13 februari. Vidare bifölls herr Cruses i sistnämnda paragraf omnämnda anhållan om ledighet från riksdagsgöromålen.

§ 10.

Föredrogos åter de under § 3 ovan intagna protokollen, varefter kammaren beslöt att, med godkännande av de däri omnämnda fullmakterna, lägga protokollen till handlingarna.

§ 11.

På hemställan av herr talmannen beslöt kammaren att genast företaga val av sekreterare, varefter det sålunda beslutade valet företogs; och befanns efter valsedlarnas öppnande och uppräknings valet hava så utfallit att till sekreterare utsetts juris utriusque och filosofie kandidaten Per Cronvall med 133 röster.

Sedan sekreteraren på kallelse inställt sig, meddelade herr talmannen honom underrättelse om valets utgång samt hälsade honom välkommen.

Protokollsföringen övertogs härefter av sekreteraren.

Janne Nilsson.

Algot Törnkvist.

§ 12.

Till talarplats för ledamöter, som kunde vilja därav begagna sig, anvisades på herr talmannens förslag den för ändamålet anordnade, på högra sidan om talmansbordet befintliga platsen.

§ 13.

Herr talmannen meddelade, att till kammarens förfogande överlämnats ett antal inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagens öppnande, och hemställde, att fördelning av dessa biljetter finge ske genom kammarens kansli med iakttagande, att de för ledamöterna från var och en av rikets valkretsar avsedda biljetterna utlämnades till valkretsens äldste närvarande representant, som sedermera finge ombesörja den vidare utdelningen.

Detta förslag blev av kammaren bifallet.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 12.12 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Lördagen den 11 januari.

Kl. 10.30 f. m.

§ 1.

Upplästes följande till kammaren inkomna protokoll:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 10 januari 1936.

Till justitiedepartementet hade från länsstyrelsen i Östergötlands län denna dag inkommit en den 27 december 1935 dagtecknad riksdagsmannafullmakt av innehåll, att, sedan fru Sigrid Gillner-Ringenson i Norrköping blivit utsedd till ledamot av riksdagens andra kammare för Östergötlands läns valkrets för en tid av fyra år, räknade från och med den 1 januari 1933, men denna plats blivit ledig, vid förrättning enligt 87 § lagen om val till riksdagen järnarbetaren Bernhard Stark i Linköping blivit utsedd att inträda såsom ledamot av nämnda kammare för tiden till den 1 januari 1937.

Vid granskning av fullmakten, som företogs inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, framställdes mot fullmakten icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte den granskade fullmakten överlämnas till andra kammaren.

I ämbetet:

G. A. Eriksson.

Vid detta protokoll var fogad den däri omförmälda fullmakten för järnarbetaren Bernhard Stark i Linköping att vara ledamot av riksdagens andra kammare för tiden till den 1 januari 1937.

Jämte det protokollet lades till handlingarna, förklarade kammaren herr Stark behörig till riksdagsmannakallets utövande.

Herr talmannen meddelade härefter, att herr Stark intagit sin plats i kammaren.

§ 2.

På hemställan av herr talmannen beslöt kammaren, att vid plenum nästkommande måndag företaga val av fyra ledamöter att delta i talmansöverläggningarna, två ledamöter att hava inseende över riksdagens kansli, åtta ledamöter att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning samt tre ledamöter att handhava vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

§ 3.

Vidare beslöt kammaren likaledes på förslag av herr talmannen, som förmälde sig hava om tiden för valen samrätt med första kammarens talman, att företaga val av ledamöter i de ständiga utskotten samt i utrikesnämnden onsdagen den 15 och av suppleanter i samma utskott och nämnd torsdagen den 16 innevarande januari.

Ordet begärdes nu av herr **andre vice talmannen**, som yttrade: Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att kammaren måtte besluta att tillsätta suppleanter i de ständiga utskotten till ett antal av fyra utöver de ordinarie ledamöterna i varje utskott.

Denna hemställan bifölls av kammaren.

§ 4.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Österström* under 3 dagar fr. o. m. d. 12 januari.

§ 5.

Herr talmannen och kammarens ledamöter avgingo kl. 10.45 till slottskapellet, varest riksdagspredikan hölls. Efter slutad gudstjänst begav sig kammaren till rikssalen. Hans Maj:t Konungen öppnade där riksdagen med ett tal. Sedan första kammarens talman härefter framfört första kammarens undersåtliga vördnad, framträdde **andra kammarens talman** och yttrade:

Eders Majestät!

Riksdagens andra kammare framför till Eders Majestät sina lyckönskningar med anledning av förmälingen mellan prinsessan Ingrid och kronprins Frederik.

Kammaren vill ock ge uttryck åt de känslor av innerligt deltagande som besjälade oss alla vid underrättelsen om drottning Astrids bortgång. Hennes ljusa minne skall leva och bevaras i tacksam hägkomst.

När vi nu blicka tillbaka på de gångna krisåren och de åtgärder som i vårt land vidtagits för den allmänna välfärden, kunna vi med tillfredsställelse konstatera en fortskridande återhämtning. För stora lager av vår befolkning ha de beslutade stödåtgärderna inneburit en verksam hjälp, en avgörande vändning till förbättring. Men det är uppenbart att vår strävan att uppnå en tryggad folkförsörjning kräver oavlätlig omsorg och handling från statsmakternas sida. Den trots inträdd förbättring alltjämt betydande arbetslösheten påkallar särskild uppmärksamhet.

Av Eders Majestäts tal erfara vi att flera viktiga och betydelsefulla förslag skola föreläggas denna riksdag. I medvetande om sitt ansvar för landets och folkets välfärd skall andra kammaren ägna Eders Majestäts förslag en saklig och samvetsgrann prövning.

Med denna försäkran betygar jag inför Eders Majestät andra kammarens undersåtliga vördnad.

Talmännen fingo härefter vardera mottaga ett exemplar av dels Kungl. Maj:ts proposition, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under bud-

getåret 1936/1937, dels ock Kungl. Maj:ts berättelse om vad i rikets styrelse sedan sista lagtima riksdags sammanträde sig tilldragit, varefter ceremonien på rikssalen avslutades; och åtskildes andra kammaren vid utgåendet från rikssalen, enligt beslut fattat före avgången från dess samlingsrum.

In fidem
Per Cronvall.